VROČA TOČKA

Potrkajte in prepovedali bomo!

Igor Ružić

V resnici si je sam kriv. Pavo Martinković, avtor filma Ministrstvo ljubezni, okoli katerega je nastal še eden v vrsti škandalov Hrvaške radiotelevizije pa tudi hrvaških oblasti in državе v celoti. Sam si je kriv, ker si je v iluziji, da ne živi v državi, ki ni le zaustavila časa, ampak leta šteje nazaj, v naslovu svoje benigne komedije privoščil orwelovski obrat. Hrvaška je danes spet v devetdesetih letih, kar pomeni, da ji do leta 1984 ne manjka veliko. Do leta 1941 pa, paradoksalno, še manj.

Marinkovićev film je film o nespretni in nesrečni državi, ki kadrovske presežke zaposluje tako, da ustanovi inšpektorat, ki preiskuje vdove braniteljev iz domovinske vojne; te namreč živijo v zunajzakonskih skupnostih, da bi ohranile »borčevske« pokojnine. Film je bil prikazan že na številnih festivalih, brez vsakega posebnega odmeva, na puljskem festivalu je celo dobil nagrado občinstva. A pred premiero na nacionalni televiziji, ki je koproducentka, se je pred vrati »daljnovidke« spontano pojavila protestna povorka braniteljskih vdov, podprta z braniteljsko logistiko, ki jo poznamo že iz prejšnjih protestov, zato je minister braniteljev Tomo Medved v pismu televiziji zahteval prepoved predvajanja filma. Ta je veljala en teden, po reakcijah režiserja in njegovih kolegov ter ogorčenju javnosti pa so ga minuli teden le dali na spored, a v nočnih urah, rezerviranih za »občutljive« vsebine.

Tako torej krojijo zadeve »pravi« Hrvati, ki so v vojni ustvarili državo, ki so z njo spali in se prebujali in ki danes živijo bolje od vseh tistih Hrvatov, ki sanjajo o loterijskem zadetku ali vsaj o avtobusni vozovnici do Sttutgarta ali Corka. Na pomig se dvigajo braniteljski upori pred ministrstvom braniteljev, na pomig se je marširalo pod okni članov regulatornih organov, ki so kaznovali sovražni govor, na pomig se je demonstriralo v Splitu, pred Frljićevo predstavo Naše nasilje in vaše nasilje, v Zagrebu pa zaradi filma 15 minut – Masaker v Dvoru, na pomig se pišejo nešteti sovražni komentarji celo po pogrebih najboljših … Ta pomig le zveni krščansko: »Potrkajte in odprlo se vam bo!« Odprlo se bo, ker je danes mogoče vse odpreti. Mogoče je, da vsakdo, ki je užaljen ali prizadet, potrka, kjer je treba, s pravimi »argumenti« iz katekizma domoljubja, v katerem se od začetka devetdesetih let ni spremenila niti črka, in se to, kar želi – uresničі. Po milosti ne božji, ampak izključno politični.

Razlog, da je tako in da se bo položaj le še slabšal, je tisto, kar se je dogajalo pred leti. Vlada Zorana Milovanovića (SDP) ni zmogla normalizirati stvari do te mere, da bi bili civilizacijski obrati še možni. Poprej je Sanader desne ekstremiste zaustavil zaradi približevanja EU, iz omare pa jih je spet potegnil Karamarko, ker jih je potreboval za zmago nad Milovanovićem. V vmesnem času je Karamarko postal tisti, »čigar imena se ne omenja«, na njegovo mesto pa je prišel Plenković kot bolj umirjena opcija. Ki naj bi jo podpirala vsa stranka.

In ravno v tem je težava, celotna država je talka stanja v glavni stranki, HDZ, ki nikoli ni ozdravela od fiksne ideje, da je prav ona edina nacionalna, temeljna in nenadomestljiva. Sebe in mnoge druge je prepričala, da brez nje ni Hrvaške, da je vlada vsake druge stranke ali koalicije nenarodna in vodi deželo v propad; edino, kar bi bilo hujše, bi lahko bila po njihovem obnova Jugoslavije. Na žalost volilci to kupijo celo, ko gre HDZ dvakrat v koalicijo, ki razpade, in je zunanjepolitična kredibilnost države vse manjša, kreditni rejting pa zaradi apetitov tujih vlagateljev raste. Predpristopnih evropskih pritiskov danes ni več, predsednica spreminja usmeritev, kot ji naročijo preko plota Bele hiše, obrambnemu ministru pa Pentagon izkazuje čast na enak način, kot je Cortés Indijancem delil steklene kroglice.

Zato se lahko dogajajo takšne stvari.

Plenković ne more biti miren, saj ne ve, kdaj bo Karamarko spet mobiliziral branitelje, zato govori o Tuđmanovi dediščini in igra vernika. Zato mu lahko minister prepove predvajanje filma. Hrvaškega filma, ki pa je tako »protihrvaški«, kolikor je to lahko komedija o ljubezni in goljufanju države. Ve se namreč, kdo sme ljubiti in hkrati varati državo. To pa je že zelo daleč od benigne komedije. ×